

स्वच्छ भारत अभियान (ग्रामीण) टप्पा- II
अंतर्गत, पथदर्शी प्रकल्प व सन २०२०-२१ या
वर्षा करिता गोबरधन प्रकल्पांच्या
अंमलबजावणीकरिता, जिल्हास्तरीय समिती
स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :-स्वभामि २०२०/प्र.क्र.२०१ /पापु १६
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक :-२४ डिसेंबर, २०२०.

वाचा

- १) स्वच्छ भारत अभियान (ग्रामीण) टप्पा-II, बाबत केंद्र शासनाच्या माहे जुलै २०२० च्या मार्गदर्शक सूचना.
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक : S-१८०१७/१०/२०२०-SBM-III-DDWS,
दिनांक १९/१०/ २०२० व दिनांक १८/११/२०२०.

प्रस्तावना:-

संदर्भाधीन क्रमांक २ येथील केंद्र शासनाच्या दिनांक १८/११/२०२० च्या पत्रान्वये (जोडपत्र अ), गोबरधन कार्यक्रमाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याच्या अनुषंगाने, राज्यामध्ये पथदर्शी प्रकल्प व सन २०२०-२१ च्या जिल्ह्यातील गोबरधन प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीकरिता, संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली, गोबरधन संदर्भात प्रतिनिधीत्व असलेले जिल्ह्यातील विविध विभागातील अधिका-यांचा समावेश करून जिल्हास्तरीय समिती गठीत करण्याचे निर्देश दिले आहेत. त्यास अनुसरून, जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली संबंधित विविध विभागातील अधिका-यांचा समावेश असलेली जिल्हास्तरीय समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

केंद्र शासनाचे उपरोक्त निर्देशानुसार, राज्यामध्ये पथदर्शी प्रकल्प व सन २०२०-२१ च्या जिल्ह्यातील गोबरधन प्रकल्पांच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरिता जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली पुढीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय समिती गठीत करण्यात येत आहे :-

क्र.	अधिकारी व पदनाम	समिती पदनाम
१	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी,	सदस्य
३	जिल्हा कृषी अधिकारी,	सदस्य
४	जिल्हा उप निबंधक	सदस्य
५	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पा व स्व), जि.प.	सदस्य
६	उप संचालक, पशुसंवर्धन	सदस्य सचिव

उपरोक्त समितीमध्ये आवश्यकतेनुसार अन्य सदस्यांचा समावेश करण्याची मुभा, जिल्हाधिकारी तथा समिती अध्यक्ष यांना असेल.

समितीची कार्यकक्षा:-

- १) गोबरधन कार्यक्रम यशस्वी अंमलबजावणीसाठी, जिल्हास्तरावर तांत्रिक यंत्रणा Technical Agency Empanel करण्यासाठी प्रक्रिया अवलंबवणे तथा Empanel झालेल्या तांत्रिक यंत्रणाना मान्यता देणे.
- २) गोबरधन कार्यक्रम यशस्वी अंमलबजावणीसाठी, जिल्हास्तरावर गोबरधन प्रकल्प निश्चिती करणे, प्रकल्प अंतिम करणे व प्रकल्पांना मान्यता प्रदान करणे.

समिती मुदत:-

सदर समिती दिनांक ३१/०३/२०२१ पर्यंत कार्यरत राहिल. आवश्यकतेनुसार मुदतवाढ देण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२०१२२४१२२६२४३३२८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(चं.कृ.मोरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव.
३. सर्व मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
४. विधानसभा व विधानपरिषद सदस्य.
५. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव सर्व, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, पशुसंवर्धन व दुग्ध व्यवसाय विकास, कृषी, ग्राम विकास, पर्यावरण, उर्जा व सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. जिल्हा परिषद अध्यक्षा/अध्यक्ष, सर्व.

९. सर्व विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी
१०. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
११. सहसचिव तथा अभियान संचालक (स्वभामि), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. प्रकल्प संचालक (स्वभामि), राज्य पाणी व स्वच्छता मिशन, बेलापूर, नवी मुंबई.
१३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद सर्व.
१४. उपायुक्त (विकास), सर्व.
१५. संचालक, निरी/संचालक, मीत्रा-नाशिक /संचालक, नीरी-नागपूर/ संचालक, उन्नत महाराष्ट्र अभियान, सर्व शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय.
१६. उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पाणी व स्वच्छता/पंचायत), जिल्हा परिषद सर्व, यांनी ह्या शासन निर्णयाच्या छायाप्रती प्रत्येक पंचायत समिती सभापती /उपसभापती व गट विकास अधिकारी यांना द्याव्यात व गट विकास अधिकारी यांनी प्रत्येक पंचायत समिती सदस्य, सरपंच व ग्राम विकास अधिकारी यांना द्याव्यात.
१७. उप अभियंता, ग्रामीण पाणीपुरवठा उप विभाग सर्व
१८. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व कार्यासने.
१९. संगणक समन्वयक, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, यांनी सदरचा शासन निर्णय, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, राज्य पाणी व स्वच्छता मिशन, बेलापूर व राज्य शासनाच्या संकेतस्थळावर अपलोड करावा तसेच वरील सर्वाना ई-मेल द्वारेही पाठवावा.
२०. कार्यासन (पापु-१६), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई. (निवडनस्ती)

MOST IMMEDIATE

F.No.S-18017/10/2020-SBM-III
Government of India
Ministry of Jal Shakti
Department of Drinking Water & Sanitation

4th Floor, Pt. Deendayal Antyodaya Bhawan,
CGO Complex Lodhi Road,
New Delhi -110003.
Dated 18th November, 2020

To

Chief Secretaries,
Andhra Pradesh, Bihar, Karnataka, Madhya Pradesh, Maharashtra, Punjab, Rajasthan,
Tamil Nadu, Telangana, Uttar Pradesh, West Bengal.

Sub: GOBAR-Dhan 2020 'Waste to Wealth': A Unified Approach of Government of India

Sir/Madam,

As you are aware, Department of Drinking Water and Sanitation is coordinating the implementation of GOBARDHAN 2020-21, a pilot programme for converting Waste to Wealth by converging all biogas programs of Government of India under various Ministries.

2. Secretary, DDWS had held a VC on 13.10.2020 with senior officers of your state to discuss GOBAR-DHAN-2020, subsequently, separate meetings have been held with all States involving various state departments such as Animal Husbandry, Cooperatives, Agriculture, Rural Sanitation and Panchayati Raj etc. to further discuss the steps required to be taken for implementation of the programme.

3. For cooperative-based cluster models, National Dairy Development Board (NDDB) under Department of Animal Husbandry & Dairying will be our technical partner. **Shri Meenesh C. Shah, Executive Director, NDDB will be the nodal officer for the project and may be contacted by email and phone at 9978445835 and meenesh@nddb.coop respectively.**

4. In this connection, urgent action needs to be taken on the following activities: -

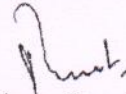
- (i) Formation of committee at state and district level.
- (ii) Identification of Nodal Department.
- (iii) Identification of districts/sites for taking up cooperative model.
- (iv) Number of clusters and funding.
- (v) Technical agency (ies) identified for DPR.

5. A list of recognized Gaushalas as provided by Department of Animal Husbandry & Dairying is enclosed for ready reference.

6. Since the time left for completion of the pilot project is very short, you are requested to kindly prepare an action plan for implementation of the project clearly indicating the targets for each of the activities as mentioned in para 4 above and furnish the same to this Department urgently

Yours faithfully,

(Arun Baroka)

Additional Secretary to Govt. of India

Ph: 011-24362192

Email: arun.baroka@nic.in

Copy to:

1. Addl. Chief Secy/Principal Secretary/Secretary, In charge of Rural Sanitation Andhra Pradesh, Bihar, Karnataka, Madhya Pradesh, Maharashtra, Punjab, Rajasthan, Tamil Nadu, Telangana, Uttar Pradesh, West Bengal.
2. Mission Director/State Coordinator (SBM-G) Andhra Pradesh, Bihar, Karnataka, Madhya Pradesh, Maharashtra, Punjab, Rajasthan, Tamil Nadu, Telangana, Uttar Pradesh, West Bengal